

Paulina WINIARSKA*

*Wydział Filozoficzny, Akademia Ignatianum w Krakowie

Otwarcie Centrum Etyki Chrześcijańskiej im. Tadeusza Ślipko oraz Konwersatorium: „Etyka chrześcijańska wobec życia i śmierci”

Otwarcie Centrum Etyki Chrześcijańskiej im. Tadeusza Ślipko odbyło się 13 maja 2016 r. o godzinie 10.00 w Akademii Ignatianum w Krakowie. Inauguracja połączona została z VI Ogólnopolskim Konwersatorium organizowanym wspólnie z Sekcją Etyki na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z cyklu: Styczeń – Ślipko – Tischner. Inspiracje Chrześcijańskie w Etyce „Etyka chrześcijańska wobec życia i śmierci”.

Centrum Etyki Chrześcijańskiej im. Tadeusza Ślipko powstało z inicjatywy dr hab. Ewy PODREZ prof. Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz dra Piotra DUCHLIŃSKIEGO z Wydziału Filozofii Akademii Ignatianum w Krakowie. Należy zaznaczyć, że Wydział Filozoficzny AI od wielu lat współpracuje z Wydziałem Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Dialog prowadzony przez obie uczelnie daje godny naśladowania przykład kooperacji podczas realizacji projektów badawczych.

Patronem Centrum Etyki Chrześcijańskiej został ks. prof. dr hab. Tadeusz ŚLIPKO SJ, który w pracy naukowej koncentrował się głównie na studiach nad chrześcijańską filozofią moralności, śledząc rów-

nocześnie rozwój etyki marksistowskiej oraz innych kierunków etyki laickiej w Polsce. Często występował z referatami na sympozjach naukowych i konferencjach. Jest autorem pierwszego całościowego ujęcia etyki chrześcijańskiej w Polsce. Za podstawę głoszonej przez siebie teorii etycznej przyjął w formie ogólnych założeń antropologicznych teizm, spirytualizm i personalizm, natomiast opartą na nich normatywną doktrynę o moralności rozwijał zgodnie z fundamentalnymi tezami etyki tomistycznej. Akceptując ogólne sformułowania tych tez, najważniejsze z nich poddał treściowej reinterpretacji.

Inauguracja Centrum rozpoczęła się od uroczystej Mszy Świętej odprawionej w uczelnianej kaplicy. Następnie spotkanie zostało przeniesione do auli, aby dopełnić formalności związanych z powołaniem Zarządu oraz Rady Naukowej Centrum Etyki Chrześcijańskiej.

Jako pierwszy głos zabrał Rektor Akademii Ignatianum, ks. prof. dr hab. Józef BREMER SJ. Ksiądz Rektor powitał zaproszonych gości oraz zgromadzonych uczestników, życząc wszystkim przybyłym owocnego kontemplowania myśli etycznej ks. prof. Tadeusza ŚLIPKO.

Dziekan Wydziału Filozoficznego Akademii Ignatianum, ks. dr hab. Tomasz HOMA SJ prof. AI, dokonał uroczystego powołania Zarządu Centrum Etyki Chrześcijańskiej. Na stanowisko dyrektora Centrum została mianowana dr hab. Ewa PODREZ prof. UKSW, natomiast stanowisko zastępcy dyrektora objął dr Piotr DUCHLIŃSKI. Sekretarzem Centrum został ksiądz mgr Krzysztof PIEKARSKI. Dziekan Wydziału Filozoficznego ks. dr hab. Tomasz HOMA wręczył również mianowania na członków Rady Naukowej Centrum Etyki Chrześcijańskiej. W skład Rady weszli wieloletni przyjaciele obu Wydziałów Filozoficznych, którzy byli dotychczas zaangażowani w organizowanie Ogólnopolskich Konwersatoriów z cyklu „Styczeń – Ślipko – Tischner. Inspiracje Chrześcijańskie w Etyce”, a mianowicie:

- ks. dr hab. Piotr ASZYK SJ z Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie – Collegium Bobolanum,
- ks. dr hab. Tadeusz BIESAGA SDB prof. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II,

- ks. prof. dr hab. Roman DAROWSKI SJ z Akademii Ignatianum w Krakowie,
- ks. dr hab. Grzegorz HOŁUB prof. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II,
- ks. dr hab. Andrzej KOBYLŃSKI z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
- dr hab. Ewa A. LEKKA-KOWALIK prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,
- dr hab. Piotr S. MAZUR prof. Akademii Ignatianum,
- ks. prof. dr hab. Ryszard F. MOŃ z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
- dr hab. Dorota PROBUCKA z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie,
- prof. dr hab. Krzysztof M. STACHEWICZ z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza,
- ks. prof. dr hab. Andrzej R. SZOSTEK z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,
- prof. dr hab. Krzysztof T. WIECZOREK z Uniwersytetu Śląskiego,
- ks. dr hab. Alfred M. WIERZBICKI prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,
- dr hab. Ryszard WIŚNIEWSKI z Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej,
- ks. prof. dr hab. Władysław ZUZIAK z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II.

Dyrektor Centrum Etyki dr hab. Ewa PODREZ pokrótce przedstawiła program Centrum. W swoim przemówieniu podkreśliła, że w cudownym, ciepłym i życzliwym uśmiechu księdza profesora Tadeusza

ŚLIPKO krył się cały humanizm. Jego oczy wyrażały ogromną ciekawość poznawczą, która mu towarzyszyła podczas pracy naukowej. Dlatego też powyższe elementy będą obecne w programie Centrum Etyki Chrześcijańskiej. Profesor PODREZ wskazała, że ksiądz ŚLIPKO w ciągu 40 lat swojej pracy stworzył system etyczny obejmujący najważniejsze kwestie moralności. Dlatego koniecznie trzeba upamiętnić jego dorobek.

Dr Piotr DUCHLIŃSKI podczas swojego wystąpienia podjął istotne – z punktu widzenia funkcjonowania nowo powołanej instytucji – zagadnienie, a mianowicie kwestię związaną z jej finansowaniem. Podkreślił on, że najważniejszą drogą pozyskiwania funduszy na prowadzenie działalności badawczej Centrum będą granty oraz środki ministerialne. „Zebraliśmy się, aby poważnie potraktować projekt Centrum. Poważne potraktowanie zakłada, że chcemy wcielić go w życie. Tak więc musimy również pomyśleć o jego niezależności” – konstataował Zastępca Dyrektora Centrum Etyki Chrześcijańskiej im. Tadeusza Ślipko.

Około godziny 14.00 prof. Ewa PODREZ dokonała otwarcia VI Ogólnopolskiego Konwersatorium z cyklu Styczeń – Ślipko – Tischner. Inspiracje Chrześcijańskie w Etyce pt. „Etyka chrześcijańska wobec życia i śmierci”.

Wykład inauguracyjny pt. „Pomiędzy sztuką życia a sztuką śmierci. Krystall, Szymanowski i *Stabat Mater*” wygłosił prof. dr hab. Wojciech NOWIK. W swym wykładzie prof. NOWIK pochylił się nad jednorodną codziennością opartą na stereotypach, dla której jedyną szansą na rozświetlenie jest sztuka. Profesor uwypuklił, że życie jest niezależne od naszych planów i wciąż na nowo pisze własne scenariusze. Jest ono nieobliczalne i często niweczy nasze zamiary po to, by napisać coś od nowa. Jest to szczególnie dramatyczne doświadczenie wtedy, gdy stajemy w obliczu jego przeciwieństwa, czyli śmierci, która jest nieodwołalnym zamknięciem naszej doczesności oraz wstrząsa podstawami naszego jestestwa.

Ks. prof. dr hab. Ryszard MOŃ wygłosił referat pt. „Życie, radość i cierpienie. W interpretacji Michela Henry’ego”. Michel HENRY sprzeciwia się zupełnie fenomenologom, pomimo że od ich rozumowania

wychodzi. Absolut to racja wyjaśniająca to, co się jawi w doświadczeniu fenomenologicznym. Prof. MOŃ zaznacza, że Michel HENRY wprowadza dwa pojęcia – przeciwstawienia: pierwsze to transcendencja – manifestacja, a drugie to immanencja – objawienie. HENRY zajmuje się szczegółowo zagadnieniem samoobjawiania się życia, które ukazuje samowiedzenie się czegoś, ale nie tego, co jest widzialne. Byt się objawia, wychodząc z siebie, stając się jasny i abstrakcyjny. HENRY odrzucił koncepcję HEIDEGGERA i uznał, że nie ma kategorii podmiotu, jako pierwotnej oczywistości ontologicznej. Nie ma podziału na bycie i podmiot.

Dr hab. Ewa PODREZ wygłosiła referat pt. „Żyć aż do śmierci... Ale jak?”. Najbardziej trwałymi a zarazem subtelnymi nosicielami życia są: poezja i muzyka, religia i filozofia, literatura i malarstwo. Prelegentka zaznaczyła, że ci właśnie nosiciele zdolni są przeświecić to, co wieczne w tym, co przemijające. Dlatego przekazują różne emocje, stany, doświadczenia epifaniczne związane ze starzeniem się, umiowaniem i śmiercią. Prof. PODREZ podkreśliła, że istnieją dwie perspektywy rozumienia życia aż do śmierci: pierwsza to droga od życia do śmierci, druga to pragnienie życia z pozycji śmierci. Z głębi życia wynurza się siła, która opowiada, że życie jest byciem przeciwko śmierci.

Ks. dr hab. Andrzej KOBYLŃSKI wygłosił referat pt. „Jak uzasadnić godność człowieka? Od fenomenologii do metafizyki”. Najniższy poziom fenomenu osoby stanowi postać (*Gestalt*). Dana rzecz posiada jakąś postać, jeśli elementy ją tworzące nie są chaotycznie poprzemieszczane, ale pozostają w związkach strukturalnych i funkcjonalnych. W tym sensie wszystko, co istnieje, jest postacią: kryształ, organizmy, procesy psychiczne, figury geometryczne, dzieła sztuki. Znaczenie całości jest czymś więcej niż sumą znaczeń poszczególnych elementów. Każdy poszczególny element znajduje swoje znaczenie w postaci, do której należy. Człowiek, będąc postacią, jest czymś uformowanym. Istnieje jako forma jedności życia cielesnego, psychicznego i duchowego. Na tym poziomie istnienia nie ma jeszcze bycia osobowego. Osoba posiada godność absolutną. Jej źródłem nie jest jej własny byt, który jest skończony, ale sam Absolut. Zdanie, że Bóg

stworzył osobę, stwierdza coś innego niż zdanie, że Bóg osadził nieosobową istotę w jej bycie. To, co nieosobowe – zarówno martwe, jak i ożywione – Bóg po prostu stwarza, jako bezpośredni przedmiot swej woli. Osoby nie może i nie chce tak stwarzać – byłoby to nonsensem. Stwarza ją przez akt, który uwzględnia jej godność i przez to właśnie ją warunkuje, a mianowicie przez powołanie. Rzeczy powstają z rozkazu Bożego, a osoba z Jego powołania. Człowiek-osoba jest stworzony przez powołanie. Bóg wypowiada „ty” i człowiek odpowiada wkraczając, w rzeczywistość. Ksiądz profesor zaznaczył, że człowiek nie tylko odpowiada na powołanie Boga, ale on sam, w swojej egzystencji, jest odpowiedzią. Człowiek istnieje w relacji ja – ty z Bogiem, który jest porządkiem ontologicznym jego egzystencji. Kategoria powołania gwarantuje wymiar ontologiczny osoby ludzkiej oraz zabezpiecza bezwarunkowy charakter jej godności.

Około godziny 16.00 rozpoczęła się dyskusja panelowa, którą prowadził dr Piotr DUCHLIŃSKI. Panelistami byli: ks. prof. dr hab. Ryszard MOŃ, dr hab. Ewa PODREZ, ks. dr hab. Andrzej KOBYLIŃSKI. Podczas spotkania panelowego rozgorzała ożywiona dyskusja dotycząca kształtu i zakresu zagadnień, którymi będzie zajmować się Centrum Etyki Chrześcijańskiej.